

W. Meijer zocht ijverig de levermossen er uit en belooft deze te zullen determineren. (Het resultaat: *Calyptogeia arguta* Mont. et Nees, *Marchantia omarginata* Reinw. Bl. et W. ab E., *Mardia truncata* (Nees) Schffn., en *Riocardia platyolada* Schffn. - Red-Na een lange vakantie werd de eerste bijeenkomst weer gehouden op 5 Oct. '48. Aanwezig waren 9 leden. Allereerst werd een lijst van W. Meijer besproken van door hem gedetermineerde mossen van Lapland. Verder toonde hij nog enige Zwitserse mossen. n.l. *Meesa trichodes*, *Myurella tenerrima*, *Pterigynandrium filiforme* en *Catoscopium nigrum*. Ook nog een nieuwe soort voor Nederland n.l. *Pellia Neesiana*, gevonden in het Naardermeer en rijkelijk voorzien van perianthen en "manneltjes". *Agaster* kwam nog met enige Belgische mossen op de proppen, o.a. met *Cirriphyllum* Grass. en *Amblystegium varium*. Zwillenberg en Kesler waren nog met Naardermeermateriaal bezig t.w. *Thuidium tamariscinum*, *Calyptogeia Trichomanis*, *Plagiothecium undulatum* en *Dicranum Bonjeani*. Ook de andere leden probeerden hun krachten op het door hun verzamelde materiaal.

Alle bijeenkomsten werden steeds behoorlijk bezocht, terwijl enige nieuwe leden toegetreden zijn. Door de "ervaren en meer ervaren" bryologen werd zooveel mogelijk aan de "nieuwelingen" bij hun determinaties hulp verleend.

S.6.

Een mossenverzameling van een reis naar Petsamo Lapland.

Een mossenverzameling te determineren die gemaakt werd in het hoge Noorden in de nabijheid van de ertshaven Kirkenes in Finnmarken (Noorwegen) en de omgeving van Petsamo (Finl.Rusl.), op de Fjelden en de toendra's boomloze vlakten boven en benoorden de bosgrens, dat is voor een hollands bryoloog, die nog niet zo veel van over de grens heeft gezien, een groote genoeg. We hebben er dan ook geen gras over laten groeien toon Dr. Beyerinck, directeur van het Biologische Station te Wijster ons verzocht zo'n collectie (door hem gemaakt in Juli 1934) op naam te brengen. In onderstaande lijst zijn alleen de soorten opgenomen voor zover ze niet op het eerste gezicht op naam te brengen waren. Algemene die wel verzameld werden staan er daardoor niet in vermeld. Zij werden door ons al in Wijster gedetermineerd.

De lijst geeft een heel bescheiden indruk van de subarctische en arctische mosflora, vooral van de gesteentemossen zullen in het onderzochte gebied wel meer soorten voorkomen. *Sphagna* zijn er aardig in vertegenwoordigd. Enkele arctische *Bryum*-soorten, *Helodium*, *Paludella*, *Splachnum*, *Tetraplodon* en typische levermosjes doen elke hollands bryoloog watertanden. Om een denkbeeld te vormen hoe en waar de genoemde soorten groeien kunnen we van enkele gegevens uit "Aantekeningen over het Noorden van Fins Lapland" door Dr. W. Beyerinck, Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap 1936, gebruik maken. We zien dan dat voornamelijk in de buurt van de sedert 1930 bestaande autoweg die vanuit het Z.W. naar de Petsamomond bij de Yssee verloopt, verzameld werd

1. In de omgeving van het Noordelijkste klooster ter wereld Yläluostari. Hier vindt men de basische (ten dele serpentijn) bodem van het Petsamoassief (632m - S.m.) De oeverweiden langs de rivier liggen op klei en savel. De vegetatie hoort hier tot het berkenbosgebied de zg.-regio subalpina, groeiplaatsen o.a. van *Linnaea borealis*, *Cornus Suecica* en *Trientalis europaea*. Soorten die echter ook in de hoge en/of noordelijker gelegen kale toendra's voorkomen.
2. Naar het Noorden krijgen we dan de boomloze Rundhöcker, de met erratische blokken bezaaide Silicaatbodems, de toendragebieden (in regio alpina) gekenmerkt door blijvende bodemvorst. Hier vormden Linahamari en vier dagen lang het Visseraschiereiland (Vaitolahti kalastajasaarento) bij de Moermanskust de uitgangspunten v/excursies. De mooiste vondsten stammen van de "Visseraschiereiland". Vooral de "Braunmoore" met de lastige *Drepanocladus*-soorten uit de *revolvens-intermedius-vernicosus* groep, de mooi rode *Calliergon sarmentosum*, de prachtige *Paludella squarrosa* en diverse *Sphagna* vonden een afspiegeling in de collectie. De hogere planten-toendravegetatie bestaat hier o.a. uit soorten als *Diapensia lapponica*, *Cassiope*, *Phyllocladus*, *Loiseleuria* en Dwergberk (*Betula nana*), *Selaginella selaginoides* en diverse ten dele arctisch-alpine planten.
3. Een ander ophoudpunt vond plaats meer naar het Z.W. weer in een silicaatgebied, bij de hoogte van Kaunispaä met lichenentoendra, o.a. met *Empetrum*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Phyllocladus*, *Calluna* e.d., gelegen op de waterscheiding tussen Botnische Golf en Yssee.
4. Van de sneeuwduwalflora met o.a. *Ranunculus pygmaeus*, *Juncus biglumis* en *Saxifrage stellaris* noemt Beyerinck o.a. *Conostomum tetragonum* en *Polytrichum sexangulare*, *Pleurocladia albescens* en *Lophozia alpestris* bleken er ook tussen te zitten.

Dit alles is natuurlijk zeer fragmentair. Uitvoerige beschouwingen over de Fjellmoos-flora geeft o.a. Kotilainen in "Beobachtungen über die Moosvegetation in N.W. - Enontekiö- in Lapland". Acta Soc. pro Fauna et Flora fennica, 55, No.1, 1924. *Sphagna* en levermossen worden daarin echter niet besproken. Kotilainen vond op 1 tocht 177 Musci! De meeste bladmoossoorten die in onderstaande lijst voorkomen noemt hij ook.

De determinaties werden verricht met Brotherus (Laubmoose Fennoskandias) K.Müller (Levermossen), Dixon, Moenkemeijer, Limpricht, Mac. Vicar, Frye and Clark, Gams en Pascher. De *sphagnum* determinaties werden bovendien gecontroleerd met de bewerking van Le Roy Andrews in de North American Flora.

Tenslotte zeggen we Dr. Beyerinck nog dank voor het verschaffen van literatuur en het afstaan van een deel van het materiaal.

Wim Meijer.

Lijst van de gedetermineerde soorten.Musci.

Andropogonacrophila Erhh. Fjells bij Leinohamari; Pelastusvuori Yläluostari, Koltaköngäs, Fjell boven Kirkenes (det. E. Agsteribbe). Bryum alpinum Huds. s.l. Vaitolahti Kalastajasaarento (Visseersee-eiland). Bryum of alvarense Arn. et Medel, Kalta köngäs. Bryum arcticum Br. eur. Virtanieniemi, Enare Lapland langs beek bij de Maja. Bryum purpurascens (R.Br.) Bryol. eur. of Ssp. autumnale (Limpr.) Amann Vaitolahti Kalast. Calliergon cordifolium (Hedw.) Kindb. Yläluostari. Calliergon sarmentosum (Wahlenb.) Kindb. dominerend met Drepanocladus in toendraveentjes, Vaitolahti Kalastajasaarento. Ook in gezelschap van Paludella sq. Plas IV. Calliergon (Chamaecium Dicks Wahlenb.) Kindb. met Paludella, Plas No. IV, Vaitolahti Kalast. Comptothecium nitens (Schreib.), Schimper. Vaitolahti Kalast. Conostomum tetragonum (Dicks) Lindb. Vaitolahti Kalast, Fjells t.N. van Lūnahamari. Dicranoweisia crispula (Hedw.) Lindb. Koltaköngäs. Dicranum elongatum Schleicher Kaunisää (Saari selkagebied) Dicranum cf. fuscescens Turner Koltaköngäs. Ditrichum tenuifolium (Schrader) Lindb. Vaitolahti, Kalast. Plas IV. Drepanocladus revolvens (Sw.) Warnst. Centrale streng ontbreekt in de stengel Vaitolahti Kalast. Plas IV. Koltaköngäs. Drepanocladus cf. vernicosus (Lindb.) Warnst. Vaitolahti, Kalast; dominerend in toendraveentjes Magerö (Noordkaap eiland). Nordmanset. Fjell boven Kirkenes (Finnmarken) Determinaties nog onbevredigend wegens het niet beschikken over een goede Drepanocladus bewerking. Fissidens osmundioides (Sw) Hedw. Vaitolahti Kalast. Plas IV. Grimmia alpicola Inarijoki bij Inari Oevermos op stenen. Helodium lanatum (Stroem) Broth. Eiland, Heinö Saari bij Vaitolahti; Vaitolahti Kalast-Plas IV. Leptobryum pyriforme (L) Schimper, Vaitolahti Kalast. Mnium cinctioides (Blytt.) Hüb. Vaitolahti Kalast. Mnium rugicum Laurer. Vaitolahti, Kalast; Plas IV. Oncophorus Wahlenbergii Brid. Fjells bij Liinahamari; Koltaköngäs. Paludella squarrosa (L) Ehr. Karsarage-dal en tussen andere monsters van Vaitolahti. (Ook bij Plas IV/als bij mengsel. Philonotis fontana (Br. eur.) Schp. Vaitolahti, Kalast., ook een vorm met opvallend kleine kapsels; ook bij plas IV. Polytrichum gracile Dicks, Vaitolahti, Kalast. Plas IV. Polytrichum sexangulare Floerke, Björkliden Isvandet met Selaginella selaginoides en Pleuroclada albescens. Racomitrium canescens (Timm.) Brid. Magerö (Noordkaap) eiland. Nordmanset. Racomitrium fasciculare (Schrader) Brid. Fjell boven Kirkenes (Finnmarken). Racomitrium heterostichum var. obtusum Fjell boven Kirkenes (Finnmarken) det. E. Agsteribbe. Racomitrium lanuginosum (Ehrh.) Brid. Pelastusvuori (bij Yläluostari); Kaspää (Saari-Selkagebied) in gezelschap van Dicranum elongatum, Sphenobolus minutus en Leptoscyphus Taylori, tussen Calluna-resten tegen Trichophorum caespitosum pol.; Koltaköngäs; Fjell boven Kirkenes (Finnmarken) met Gymnocolea inflata; Romvik Fjell bij Bodö met Hypnum cupressiforme en Hylocomium splendens tussen Phlegopteris polypodioides, Juncus alpinus en Equisetum silvaticum. Racomitrium ramulo-

sum (Lindb.) Bag Kaunispää; Saariselkagebied. Sphagnum acutifolium Ehrh. Kolltaköngäs; Vaitolahti, Kalast. Plas IV. Sphagnum balticum Russow, Vaitolahti, Kalast. Sphagnum compactum. D.C. Liinahamari Fjells; Kaunispää (Saariselka-gebied). Sphagnum Dusenii Jensen Fjells bij Liinahamari. Sphagnum fimbriatum Wilson, Yläluostari. Sphagnum fuscum Klinggr. Kolltaköngäs. Met Drepanocladus cf. revolvens; Karsavagge-dal. Tornebräsk-gebied; Kaunispää (Saariselka-gebied). Sphagnum Lindbergii Schimper, Vaitolahti, Kalast, met Lophozia marchica. Sphagnum robustum (Russ.) Röhl, Fjell boven Kirkenes (Finnmarken) Romoik Fjell bij Bodö. Sphagnum rubellum Wilson, Kaunispää (Saariselka-gebied). Met Betulanana: Sphagnum squarrosum Persoon. Vaitolahti, Kalastajasearento. Sphagnum subsecundum Nees. s.l. Met Narthecium ossifragum bij Granhallen, (Fjeld saeterskitve) bij Trondheim. Sphagnum tores (Schimper) Angström, Vaitolahti, Kalast. Plas IV. o.a. vermengd met Paludella squarrosa. Sphagnum Warnstorffii Russow, Vaitolahti, Kalast met Paludella. Splachnum vasculosum L. Vaitolahti, Kalast; Magerö (Noordkaap) eiland. Nordmanset. Tetraplodon bryoides (Zoeg) Lindb. Vaitolahti, Kalast. Hepaticae Aplozia riparia (Taylor) Dum. Vaitolahti, Kalast. Barbilophia cf. Hatcheri (Evans) Loeske Kolltaköngäs-tussen Dicranum fuscescens. Virtaniemi langs beekje bij de Maja, Enare - Lapland. Het soortverschil van B. Hatcheri met Lycopodioides betwijfel ik sterk. Het overwegen van 3-4 toppige blaadjes en het voorhanden zijn van broedkorrels zou ook wel een standplaats modificatie kunnen voorstellen. Cephalozia connivens (Dicks) Spruce Fjell boven Kirkenes (Finnmarken), vermengd met Calypogeia Meylanii. Diplophyllum taxifolium (Wahlenb.) Dum. Sorsatunturi, N. van Liinahamari. Op en tussen Cassiope hypnoides. Gymnocoles inflata (Hudson) Dum. Fjell boven Kirkenes (Finnmarken). Leiocolea heterocolpa (Thed.) Buch; Vaitolahti, Kalast. Plas IV. Lophozia alpestris (Schleicher) Evans, Fjells ten N. van Liinahamari, sneeuwdal a/d Sorsatunturi. Met Pleuroclada albescent en Polytrichum sexangulare. Lophozia marchica (Nees) Steph. met als afwijkend kenmerk celwanden met trigonen in de hoeken (komt volgens de flora's niet voor) Vaitolahti, Kalast tussen Sphagnum Lindbergii, Mylia anomala (Hooker) Lindb. Kaunispää, Saariselka-gebied. In gezelschap van Betulanana, tussen Sphagnum compactum. Mylia Taylori (Hook) Lindb. Kaunispää, Saariselkagebied. Zie Racomitrium lanuginosum. Odontoschisma Sphagni (Dicks) Dum. Kaunispää- Saariselkagebied. Tussen Sphagnum Orthocaulis binstedii (Kaal) Buch, Pelastas vuori bij Yläluostari. In gezelschap van Mylia anomala, Cephalozia connivens, Sphagnum fuscum en Vaccinium Oxycoccus. Orthocaulis kunzeanus (Hübner) Buch, Kolltaköngäs. Pleuroclada albescent (Hooker) Spruce Björkli ten Isvan et. Bij Selaginella selaginoides en Polytrichum sexangulare. Ptilidium ciliare (L) Hampe, Fjell boven Kirkenes (Finnmarken). Scapania irrigua (Nees) Dum. Vaitolahti, Kalast; Kolltaköngäs. Scapania undulata (L). Dum. Fjells ten N. van Liinahamari, Sneeuwdal a/d Sorsatunturi. Sphenolobus minutus (Crantz) Steph. Kaunispää - Saariselkagebied. Zie Racomitrium lanuginosum. Tritomarius quique-dentata (Huds.) Buch; Kolltaköngäs, met Hylocomium splendens en Dicranum scoparium.